



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

בפני הרכב כב' השופטים:
י' גריל, שופט בכיר (אב"ד)
ב' טאובר, שופטת
ס' ג'יוסי, שופט

אלכסנדר לנצמן, ת.ז. xxxxxxxxx

המערער:

נגד

מדינת ישראל - משרד החינוך
באמצעות פרקליטות מחוז חיפה
ע"י ב"כ עו"ד ערן רוזניק

המשיבה:

פסק דין

- 1 בפנינו ערעור, שהוגש על פסק דינו של בית משפט השלום בחיפה, כב' השופטת מירב
- 2 קלמפנר נבון, אשר ניתן ביום 21/05/15 בת"א 3391-12-12, במסגרתו הורה בית משפט קמא
- 3 על דחיית התביעה וחייב את המערער בהוצאות המשיבה ובשכר טרחת עורכי דינה.
- 4
- 5
- 6 2. הרקע העובדתי הרלבנטי לתביעה הינו כדלקמן:
- 7
- 8 3. המשיבה פיתחה מערכות תוכנה, לצורך ניהול אדמיניסטרטיבי של בתי ספר שבפיקוחה
- 9 ובאחריותה, הכוללות מערכת ניהול בית ספרי (להלן: "מנב"ס") ומערכת ניהול בית ספרי
- 10 באינטרנט ("מנב"ס נט"). תוכנות אלו הותקנו לצרכים מנהליים על מחשבים, המשמשים
- 11 במוסדות חינוך רשמיים ובלתי רשמיים, וכללו פונקציות שונות, לרבות ניהול מערכת שעות.
- 12
- 13 4. ביום 28/06/12 החליטה המשיבה לאפשר לבתי הספר טעינה של קובץ, המאפשר בניית
- 14 מערכת שעות קבועה מתוכנות של גורמים פרטיים חיצוניים. לשם כך, נשלח למנהלי בתי
- 15 הספר מכתב, המיידע את מנהלי בתי הספר בדבר האפשרות לשימוש מעין זה, לפי בחירתם
- 16 ושיקול דעתם. במסגרת המכתב, ששלחה המשיבה למנהלי בתי הספר, צוין במפורש, כי
- 17 "טעינת מערכת השעות מתוכנות פרטיות, תתאפשר רק בתוכנות בהם מבוססת המערכת
- 18 על מספרי קבוצות הלימוד שהוגדרו במנב"ס בית הספר". כן צוין, כי "מובהר, כי משרד
- 19 החינוך מבצע את קליטת הממשק בכפוף לצרכיו ולשיקול דעתו בלבד. בהתאם לכך, ייתכנו
- 20 שינויים במבנה הממשק ו/או ביטול קליטת הממשק, בהתאם לשיקול דעת המשרד
- 21 ולצרכיו". בנוסף, צוין במכתב, כי "אם בית ספר משתמש בתוכנה פרטית לבניית מערכת
- 22 שעות, מומלץ לוודא עם ספק התוכנה כי הוא אכן ערוך להפקת ממשק זה".
- 23
- 24 5. ביום 12/07/12 שלחה המשיבה מכתב לספקי תוכנות פרטיים לבניית מערכת שעות, וביניהם
- 25 המערער. במסגרת המסמך ששלחה המשיבה הובהרו תנאי המשיבה, כפי שפורטו במכתב
- 26 המשיבה למנהלי בתי הספר מיום 28/06/12.



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

- 1
2
3
4
5
6. המערער הינו עוסק מורשה ובעל עסק, הנקרא "לנטיב", אשר פיתח תוכנה, הנקראת "שבץ טיב", המיועדת לבנייה אוטומטית ואינטראקטיבית של מערכת שעות בבית ספר.
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
7. המערער טוען, כי בקיץ 2012, לאחר שמנהלי בתי הספר קיבלו פנייה ממנהלת יישומי מנב"ס המיידעת אותם על האפשרות לטעון לתוכנת "מנב"ס נט" את קובץ מערכת השעות בבית הספר באמצעות תוכנה פרטית, ביקש הוא להצטרף לפרויקט פיתוח התוכנה הפרטית ואף מילא לשם כך את הטפסים הנדרשים וקיבל ממשרד החינוך את המידע המפורט על מבנה הקובץ הנדרש.
8. לטענתו, שדרג המערער את התוכנות שהיו מצויות ברשותו, כך שתוכנה פרי המצאתו, אשר נקראת "מנב"ס טיב", תתאים לתוכנת משרד החינוך, אלא שהניסיון לעבוד עם התוכנה שפיתח לא צלח, התגלו תקלות שונות ומשרד החינוך סירב לתקן ולשתף עמו פעולה. המערער טען, כי בהמשך הדרך סירב משרד החינוך למסור לו פרטים על שינויים, אשר ערך בפרויקט במהלך שנת 2013.
9. המערער טען, כי נכרת בינו ובין משרד החינוך הסכם, על כל סממניו המשפטיים, כאשר המשיבה סירבה לשתף עמו פעולה, הפרה את ההסכם והסבה לו נזקים, שכן התוכנה אשר פיתח אינה רלבנטית עוד, בהיעדר אפשרות לעבוד איתה בבתי הספר. כך, לטענת המערער, ירדה השקעתו בפיתוח התוכנה לטמיון וכן נפגע שיווק תוכנות אחרות של המערער.
10. לעמדת המערער, המשיבה לא פעלה בהגיונות כלפיו והסבה לו עוגמת נפש. על כן, לאחר שהמשיבה לא נענתה לדרישות המערער, הגיש המערער תביעה קטנה, במסגרתה עתר המערער לחייב את המשיבה לתקן את התקלות בתוכנת "מנב"ס" ובתוכנת "מנב"ס נט", להודיע לו כיצד ניתן להתאימה לתוכנה אשר פיתח בעצמו ולפצותו בגין עוגמת הנפש שנגרמה לו בסכום של 1,000 ₪ עבור שנת 2012 ובסך של 10,000 ₪ עבור שנת 2013.
11. המשיבה טענה, כי כתב התביעה שהגיש המערער אינו מגלה עילת תביעה כלפיה. לטענתה, המערער הוא אשר פעל שלא בתום לב, בעת שכינה את התוכנה אשר פיתח "מנב"ס טיב", כאשר היא בעלת זכויות היוצרים על השם "מנב"ס", והמערער הפר את זכויות היוצרים של המשיבה ולא שעה לפניות המשיבה להסיר פרסומים הנושאים שם זה.
12. לטענת המשיבה, פיתח משרד החינוך שתי תוכנות לצורך ניהול אדמיניסטרטיבי של בתי ספר, כאשר זכויות היוצרים על התוכנות שייכות למשיבה בלבד. המשיבה הסבירה, כי הינה מאפשרת לבתי הספר השונים, ככל שהם מעוניינים בכך, להשתמש בתוכנות של גורמים פרטיים לצרכיהם המנהליים, ואולם, היא אינה מחייבת שימוש מעין זה ואינה דורשת



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

- מבתי הספר להיעזר בתוכנות של גורמים אחרים. לדבריה, המדובר בגדר רשות, בהתאם
לבחירתם ושיקול דעתם של בתי הספר.
13. עוד הסבירה המשיבה, כי כל גורם פרטי וחיצוני, המבקש למכור או לתת זכות שימוש
בתוכנות, חייב לבצע את ההתאמות והתיקונים הנדרשים על חשבוננו ועל אחריותו, באופן
שהתוכנה הפרטית תתאים לממשק עם המערכות של המשיבה.
14. המשיבה, לגרסתה, אינה מעניקה תמיכה טכנית לתוכנות פרטיות של גורמים חיצוניים
ואינה אחראית לטיב עבודתן של התוכנות או השירות שהן מעניקות לבתי הספר, אשר בחרו
לעשות שימוש בתוכנות פרטיות.
15. המשיבה מציינת, כי אין בינה ובין התובע כל קשר משפטי, היא לא הזמינה מעולם
מהמערער כל שירות וממילא, לא התחייבה כלפיו בדבר. לטענתה, הסמכות להתקשר בחוזה
נתונה אצל המשיבה לבעלי תפקידים מוסמכים, והללו לא התקשרו כלל עם המערער.
16. המשיבה טענה, כי לא נכרת בינה לבין המשיב חוזה, היא מעולם לא הציעה למערער כל
הצעה, והמערער לא קיבל מעולם כל הצעה מהמשיבה. משכך, טענה המשיבה, כי היא אינה
חבה דבר למערער, ודין התביעה כנגדה להידחות.
17. תביעת המערער החלה דרכה, כאמור, כתביעה קטנה, אשר הוגשה לבית המשפט לתביעות
קטנות, ובהסכמת המערער, הועברה לדיון בפני בית משפט השלום. תחילה נדונה התביעה
בסדר דין מהיר, בשל סכומה, ואולם, לבקשת המערער, הועברה לסדר דין רגיל והתבררה
בפני בית משפט קמא.
18. בית משפט קמא ציין בפסק דינו, כי הטענה העיקרית של המערער הינה, כי נכרת הסכם בינו
ובין המשיבה, לפיו הוא מספק תוכנה פרטית לשימושם של בתי הספר, ועל כן, על המשיבה
לדאוג לממשק תקין בין תוכנה זו למערכת התוכנות של המשיבה, המשמשות את בתי הספר
בעבודתם.
19. בית משפט קמא דחה את טענת המערער, בצינו, כי לכריתתו של הסכם נדרשים שני תנאים
מצטברים: היסוד המרכזי הוא יסוד גמירות הדעת, המתבטא במפגש הרצונות להתקשר
בקשר משפטי מחייב, ואילו השני הוא יסוד המסוימות. לעמדת בית משפט קמא, שני
יסודות אלה לא התקיימו בעניינם של הצדדים.
20. באשר ליסוד גמירות הדעת, ציין בית משפט קמא, כי התובע בתצהיר עדותו ציין, כי פנה אל
המשיבה והציע לה לקבל את התוכנה שפיתח, חינם אין כסף, ועל כך השיבה לו המשיבה



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

- 1 במכתבה של הגב' סופיה מינץ, כי משרד החינוך פועל בכפוף להוראות חוק חובת מכרזים
2 ותקנותיו בכל הרכישות וההתקשרויות אותן הוא מבצע, גם אלה הנעשות ללא תמורה, ועל
3 כן, אין באפשרות המשיבה לבצע התקשרות עם המערער ללא מכרז או בנוהל אחר.
4
- 5 21. בית משפט קמא ציין, כי די בכך על מנת לקבוע, כי התנהלות המשיבה אינה מעידה על
6 גמירות דעת להתקשר עם המערער בהסכם כזה או אחר, אלא דווקא ההיפך הוא הנכון.
7 לעמדת בית משפט קמא, עצם העובדה, כי הדברים הובאו בעדותו של המערער עצמו,
8 מחזקת את הקביעה, כי למשיבה לא הייתה כלל גמירות דעת להתקשר עם המערער
9 בהסכם, ואף המערער היה מודע לכך.
10
- 11 22. בהמשך התייחס בית משפט קמא למכתב הפנייה למנהלי בתי הספר, בכל הנוגע לשימוש
12 בתוכנות פרטיות, עליו הסתמך המערער בתביעתו. בית משפט קמא ציין, כי המסמך כלל לא
13 היה מופנה אל המערער, אלא הודיע לכלל מנהלי בתי הספר באילו תנאים תתאפשר טעינת
14 מערכת שעות בית ספרית קבועה מתוכנות פרטיות לתוכנת "מנב"ס נט", השייכת למשיבה.
15 בית משפט קמא ציין, כי אין במסמך זה להצביע על גמירות הדעת הנדרשת לצורך
16 התקשרות עם יצרן תוכנה פרטית, אלא אך ורק הסבר, מהן הדרישות מתוכנה פרטית
17 לצורך עבודה בממשק עם התוכנה של המשיבה.
18
- 19 23. עוד ציין בית משפט קמא, כי המערער לא הצביע על כך, כי מי מנושאי המשרה המוסמכים,
20 להם ניתנה הרשאה להתקשר בשם המשיבה בעסקה, יצר קשר עם המערער.
21
- 22 24. בית משפט קמא הוסיף וציין, כי גם אם מילא המערער טופס בקשה להערכת סביבת למידה
23 מתוקשבת, אין בכך להעיד על גמירות דעת של הצדדים להתקשר בהסכם, לפיו מתחייבת
24 המשיבה לדאוג לממשק תקין בין תוכנת המערער לתוכנה שלה. כל שיש בטופס הוא בקשה
25 מאת יצרן התוכנה הפרטית, המפרט באלה תנאים הוא עומד לצורך טעינת מערכת השעות
26 מתוכנה פרטית לתוכנה של משרד החינוך, והדברים הובהרו היטב במכתבה של אחראית
27 תקשוב מערכת החינוך, הגב' ריקי נחמיה.
28
- 29 25. עוד ציין בית משפט קמא, כי המערער לא הציג כל מסמך, הנחזה להיות טיוטת הסכם, אשר
30 התגבש בין הצדדים והמכיל התחייבויות הדדיות של הצדדים. בית משפט קמא ציין, כי
31 ממכלול החומר שהובא בפניו עלה, כי משרד החינוך אפשר לבתי הספר להשתמש בתוכנות
32 פרטיות, כתוכנה של המערער, אך לא חייב אותם לעשות כן. בכל מקרה, משרד החינוך
33 מעולם לא פנה ישירות אל המערער בהתקשרות לספק התוכנה שלו, והבהיר לא אחת, כי
34 התקשרות, גם אם הינה חינם אין כסף, צריכה להתבצע על פי הוראות חוק חובת מכרזים
35 ובאמצעות בעלי התפקיד המתאימים.
36



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

26. בית משפט קמא הטעים, כי התנהגות הצדדים ואמירותיהם בזמן אמת מעידים על היעדר גמירות דעת להתקשר בהסכם, וכך גם העובדה, שבפועל, לא נחתם כל הסכם בין הצדדים. יתר על כן, המשיבה טרחה ליידע את המערער בכל הזדמנות, כי על פי חוק, התקשרות עמה צריכה להתבצע בהתאם לחוק חובת מכרזים, ומשלא נערך מכרז בו זכה המערער, הרי שהסכם לא נכרת בין הצדדים.
27. בית משפט קמא ציין, כי בהיעדר גמירות דעת, די בכך כדי לדחות את תביעת המערער, ואולם, למעלה מן הצורך, בחן בית משפט קמא, באם מתמלא גם יסוד המסוימות.
28. בהמשך פסק דינו התייחס בית משפט קמא לטענת המערער, לפיה מכתב משרד החינוך שנשלח למנהלי בתי ספר, המיידע אותם על האפשרות לשימוש בתוכנות פרטיות, מהווה משום הצעה עבורו, ועצם העובדה, שנדרשו ממנו פרטי הספק שלו, שליחתם למשיבה מהווה משום קיבול. בית משפט קמא הסביר, כי מכתב משרד החינוך למנהלי בתי הספר אינו מהווה הצעה הכוללת תנאי הסכם מלא ובר ביצוע, ועל כן, אין במכתב משום הצעה ליצרן, ושליחת פרטי הספק אין בהם משום קיבול ההצעה, אלא מתן פרטים טכניים, אשר יקלו על המערער לתת שירות למנהלי בתי ספר, העובדים עם התוכנה הפרטית שיצר המערער.
29. עוד ובנוסף, ציין בית משפט קמא, כי המשיבה לא נטלה על עצמה כלל התחייבות חוזית למתן תמיכה טכנית לתוכנות פרטיות וכי על יצרן התוכנה הפרטית בלבד האחריות לדאוג להתאמה בין התוכנה הפרטית לזו של משרד החינוך. לעמדת בית משפט קמא, דברים אלה עולים בקנה אחד עם השכל הישר, מה גם שהובהר למערער, כי בצד הניסיונות לסייע לתוכנה הפרטית שיצר להתממשק עם תוכנת המשיבה, קליטת הקבצים והתוכנות הפרטיות מתבצעת בכפוף לשיקול דעתו וצרכיו של משרד החינוך בלבד.
30. בית משפט קמא הבהיר, כי מאחר ולא ניתנה למערער הצעה לייצר תוכנה פרטית, אשר ייעשה בה שימוש בידי המשיבה, ואף לא התחייבות של המשיבה, כי תדאג לממשק תקין בין התוכנה הפרטית של המערער לתוכנה שלה, אלא, לכל היותר, הודעה למנהלי בתי הספר אודות התנאים הנדרשים לתוכנה פרטית, ככל שיבחרו לעשות שימוש בתוכנה פרטית, אזי לא מתקיים יסוד המסוימות.
31. לאור כל האמור, ציין בית משפט קמא, כי לא ניתן לקבוע, כי היה מפגש רצונות בין הצדדים, שכן המשיבה כלל לא התכוונה להתקשר עם המערער בהסכם ואף לא הייתה כוונתה לעשות כן, מה גם שהינה מחויבת לעשות זאת בהתאם להוראות חוק חובת מכרזים, ומשלא נעשתה פעולה מצד המשיבה בהתאם, הרי שלא הוצעה כל הצעה מטעמה של המשיבה, לא הייתה גמירות דעת ואף לא מסוימות באשר לתנאי הסכם, ולא נכרת בין הצדדים הסכם.



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

- 1
2 בשולי פסק דינו של בית משפט קמא התייחס בית משפט קמא לטענה נוספת של המערער,
3 לפיה ניצל משרד החינוך לרעה את מעמדו כמונופול, בהתאם לחוק ההגבלים העסקיים,
4 כאשר מנע תחרות עסקית הוגנת עם יצרני תוכנות פרטיות, הפסיק לשתף עימו פעולה
5 ולהודיע לו על שינויים החלים בתוכנה משרד החינוך, בעוד שליצרנים אחרים הודיע על
6 השינויים.
7
8 33. בית משפט קמא דחה את טענת המערער, בציינו, כי בעדותו של מר ולדן ובתכתובת הדואר
9 האלקטרוני, שהציג המערער עצמו, עלה, כי נציגי המשיבה שיתפו עם המערער פעולה מעל
10 ומעבר, ניסו לסייע בעדו ככל שניסו לסייע לכל בעל תוכנה פרטית, ואין יסוד לטענות
11 המערער. זאת ועוד, בית משפט קמא ציין, כי הוכח בפניו, שהמשיבה לא כפתה שימוש
12 בתוכנות פרטיות, אלא אפשרה זאת, ומשכך גם לא ניתן לקבוע, כי המשיבה כופה שימוש
13 אך ורק בתוכנות שלה.
14
15 34. בסיכומו של דבר, דחה בית משפט קמא את טענותיו של המערער, בכל הנוגע להתחייבות
16 חוזית שניתנה לו, וכן ציין, כי סכומי הנזק שנתבעו אינם מבוססים ואינם עולים בקנה אחד
17 עם חובת ההוכחה המוטלת על תובע, באשר לנזק ולפיצוי המגיע לו.
18
19 35. המערער מיאן להשלים עם פסק דינו של בית משפט קמא והגיש הודעת ערעור ארוכה,
20 המשתרעת על 39 עמודים. בערעורו גולל המערער באריכות הליכים שנדונו והוכרעו, אשר
21 אינם נוגעים לפסק דינו של בית משפט קמא.
22
23 36. בעקבות פניית המשיבה למחיקת כתב הערעור או למתן הוראות לתיקונו והגשתו מחדש,
24 ניתנה החלטתה של כב' השופטת קראי-גרון ביום 25/10/2015, אשר הורתה למערער להגיש
25 הודעת ערעור מתוקנת, שלא תעלה על 10 עמודים, וזאת עד ליום 03/11/15.
26
27 37. ביום 05/11/15, ולא לפני שניתנו החלטות נוספות על ידי כב' השופטת קראי-גרון ביום
28 01/11/15 וביום 03/11/15, הגיש המבקש הודעת ערעור מתוקנת, המשתרעת על 11 עמודים
29 צפופים, במסגרתה חלק המערער, למעשה, על כל אחת מן הקביעות העובדתיות שנקבעו
30 בפסק דינו של בית משפט קמא, על מסקנותיו של בית משפט קמא וכן על ניתוח הוראות
31 הדין.
32
33 38. בתמצית ייאמר, כי בערעורו טען המערער, כי על בית משפט של ערעור לקבוע, כי נקשר בינו
34 ובין המשיבה הסכם מחייב לביצוע משותף של הפרויקט, וכי על בית המשפט לחייב את
35 המשיבה לשתף פעולה עם המערער בביצועו של הפרויקט וכן לקבוע, כי המשיבה
36 בהתנהלותה התחרתה שלא כדין עם משווקי תוכנות פרטיים, תוך פגיעה באינטרס הציבורי.



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
39. עוד טען המערער, כי על בית משפט של ערעור לחייב את המשיבה בפיצוי, בגין הוצאות המשפט שנגרמו לו ובגין עוגמת הנפש, אשר נגרמה לו כתוצאה מהתנהלותה הבלתי חוקית של המשיבה.
40. באשר לפסק דינו של בית משפט קמא, טוען המערער, כי בפסק דינו של בית משפט קמא נפלו טעויות עובדתיות, הנוגעות למהותו של הפרויקט ולחייבים שנטלו על עצמם הצדדים. עוד טען המערער, כי בית משפט קמא נקלע לטעות עובדתית, עת שלא אימץ את עמדתו, לפיה על המשיבה להתאים את הממשק שלה לכל אחת מן התוכנות המיוצרות על ידי יצרנים פרטיים, אלא קבע, שטענה מעין זו אינה עולה בקנה אחד עם השכל הישר.
41. המערער הוסיף וטען, כי אף קביעתו העובדתית של בית משפט קמא, לפיה אנשי המשיבה שיתפו עמו פעולה מעל ומעבר לנדרש, בניסיון לסייע בעדו, כשם שניסו לסייע לכל בעל תוכנה פרטית, אינה נכונה ואינה נובעת מטענותיו בכתב התביעה המתוקן.
42. המערער מלין בהודעת הערעור, כי בית משפט קמא עשה שימוש במושג הסכם ולא חוזה, כאשר לטענתו, טען הוא לכריתת חוזה מחייב והשימוש במונח חוזה שנעשה מעיד על קיומה של התחייבות חוזית, הניתנת לאכיפה.
43. באשר לקביעותיו המשפטיות של בית משפט קמא, טוען המערער, כי גם בהן נפלה טעות, שכן יסודות גמירות הדעת והמסוימות התקיימו בעניינו.
44. לעמדת המערער, מכתבה של הגב' ריקי נחמיה למנהלי בתי הספר מיום 28/06/12 מהווה הצעה, כמו גם מכתבים נוספים שנכתבו על ידי הגב' אורלי רמז מיום 02/07/12, מר רוני ולדן מיום 12/07/12 ומכתב משרד החינוך מיום 12/07/12.
45. המערער טוען, כי בעניינו אף התמלא יסוד הקיבול, ובהקשר זה מפנה הוא להתקשרות טלפונית של המערער למנהלת יישומי מנב"ס, לטופס פרטי ספק שמילא ולמכתביו למר רוני ולדן ולמר עמית רז.
46. המערער מוסיף וטוען, כי ביחס להתקשרות עמו, לא נדרשה המשיבה לערוך מכרז, ועל כן, קביעתו של בית משפט קמא, לעניין חוק חובת מכרזים, אינה רלבנטית, ולא ניתן לנמק את היעדר יסוד גמירות הדעת באי פרסומו של מכרז להתקשרות עם המערער. לעמדת המערער, נסיבות העניין, מפגש הרצונות והתנהגות הצדדים לפני ואחרי כריתת החוזה מלמדים, כי אכן התמלא יסוד גמירות הדעת ואף יסוד המסוימות. על כן, לטענת המערער, משנכרת בין



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

- 1 הצדדים הסכם מחייב, הפרה המשיבה את החוזה, עת שמנעה מהמערער להשתתף בפרויקט
2 ולשרת את בתי הספר.
3
- 4 47. עוד ובנוסף, טען המערער, כי טעה בית משפט קמא, עת שלא קיבל את טענתו, לפיה
5 התנהלות המשיבה ב"תחרות" הינה לא חוקית ולא הוגנת, תוך ניצול מעמדו של משרד
6 החינוך כמונופול וכמעביד של בתי ספר. לביסוס טענה זו טוען המערער, כי הציג בפני בית
7 משפט קמא ראיות, כי בשנת 2013 משרד החינוך לא הודיע למערער על המבנה החדש של
8 הקובץ, אף שהודיע לחברות אחרות.
9
- 10 48. עוד טען המערער, כי אף העובדה, שבתי הספר מקבלים ממשרד החינוך את תוכנת "מנב"ס
11 נט" בחינם ומשרד החינוך לא מאפשר שימוש בתוכנות פרטיות, מבססת את טענותיו, באשר
12 להתנהלות המשיבה כמונופול אסור. המערער טוען, כי בית משפט קמא לא נפנה לכל אחת
13 מטענותיו אלה בפסק דינו, ואף מטעם זה דין הערעור להתקבל, שכן התנהלות משרד
14 החינוך פגעה בזכותו של המערער לפתח תוכנות לבתי הספר, זכות אשר מוגנת בחוקי
15 היסוד.
16
- 17 49. המערער הגיש עיקרי טיעון וכן תיק מוצגים, אשר כלל עשרות מסמכים, שבחלקם הגדול לא
18 הוגשו על ידי מי מהצדדים לבית משפט קמא.
19
- 20 50. בעיקרי הטיעון שהגישה המשיבה פתחה המשיבה וטענה, כי עיקרי הטיעון שהוגשו על ידי
21 המערער חרגו מהחלטת בית המשפט מיום 30/11/15, אשר במסגרתה נקבע, כי עיקרי
22 הטיעון לא יעלו על 10 עמודים, בהדפסה רגילה (גופן 12) וברוח כפול.
23
- 24 51. כן טענה המשיבה, כי המערער צירף לתיק המוצגים מטעמו כ-40 מסמכים, כאשר כל יתר
25 המסמכים, זולת תצהיר המערער ותצהירי המשיבה, הינם בגדר ראיות חדשות בערעור,
26 וזאת ללא בקשת רשות, שכן אלה לא הוגשו בפני בית משפט קמא ולא נתקבלו כראייה. על
27 כן, טענה המשיבה, כי לא ניתן להתיר למערער להסתמך על מסמכים אלה.
28
- 29 52. לגוף העניין, סמכה המשיבה על קביעותיו העובדתיות של בית משפט קמא ומסקנותיו,
30 וחזרה וטענה, כי לא נקשר בינה ובין המערער הסכם מחייב וכי המשיבה לא הפרה כל
31 התחייבות נטענת של המערער.
32
- 33 53. המשיבה הוסיפה וציינה בעיקרי טיעונה, כי הטענות, הנוגעות לתחרות ומונופול, שהעלה
34 המערער בערעורו, לא נתבעו בכתב התביעה המתוקן והן בבחינת הרחבת חזית אסורה, ואף
35 מטעם זה דינן להידחות. זאת ועוד, לטענת המשיבה, טענות אלה לא הוכחו לגופן כלל,



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

- וממילא חוק ההגבלים אינו חל על המדינה ולבית המשפט אף לא מוקנית סמכות עניינית לדון בעילה זו.
54. בשולי עיקרי הטיעון טוענת המשיבה, כי על בית משפט לדחות את הערעור על כל חלקיו ולחייב את המערער בהוצאות הולמות, המשקפות את הטרחה שהסב למשיבה, שאין לה כל יסוד.
55. בישיבת בית המשפט, שהתקיימה ביום 09/02/16, שמענו בהרחבה את טיעוני הצדדים.
56. שבנו ועיינו בכתב הערעור, בעיקרי הטיעון שהגישו הצדדים ובתיקי המוצגים, וכן נתנו דעתנו לטיעוני הצדדים ומסקנתנו היא, כי לא נפלה כל טעות או שגגה בפסק דינו של בית משפט קמא, ודין הערעור להידחות.
57. נקדים ונציין, כי הערעור אשר הוגש על ידי המערער נסוב בחלקו כנגד ממצאים עובדתיים ולקביעות שבמהימנות שנקבעו על ידי בית המשפט קמא.
- ככלל אין זה דרכה של ערכאת הערעור להתערב בקביעות עובדתיות מובהקות ואין היא מעמידה עצמה בנעליה של הערכאה הדיונית בבחינת הראיות והעדויות ובכל הנוגע למהימנותם של עדים, אלא בנסיבות חריגות המצדיקות התערבות בממצאים עובדתיים שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית. ראה: ע"א 8320/09 אלי אלחדד נ' מרדכי שמיר, (29.03.11). לפיכך איננו סבורים, כי יש מקום להתערב בקביעותיו של בית משפט קמא בכל הנוגע למגעים שהתקיימו בין הצדדים ואין זה כאמור המקרה הנמנה על אותן נסיבות חריגות בהן מתערבת ערכאת הערעור בממצאים עובדתיים שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית.
58. הטענה העיקרית שנטענה על ידי המערער בתביעתו הייתה, כי נכרת בינו ובין המשיבה הסכם, לפיו הוא מספק תוכנה פרטית לשימושם של בתי הספר, ומכוח הסכם זה על המשיבה לדאוג לממשק תקין בין התוכנה הפרטית שביקש המערער לספק למערכת התוכנות שמספקת המשיבה לבתי הספר, התחייבות אותה הפרה המשיבה.
59. סבורים אנו, כי צדק בית משפט קמא, משקבע, שלא עלה בידי המערער להצביע על הצעה שהוצעה למערער על ידי המשיבה, לא כל שכן פנייה המעידה על גמירות דעת, דהיינו, על כוונה ליצור יחסים משפטיים עמו, והעומדת אף בתנאי המסוימות הנדרש, קרי, שההצעה כוללת פרטים מלאים ומדויקים במידה מספקת, שעם קיבולה ניתן לראות בה חוזה שלם ובר ביצוע.



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

60. על יסוד חומר הראיות שהונח בפני בית משפט קמא עולה, כי המשיבה לא פנתה כלל אל המערער או ליצרני תוכנות פרטיים, לצורך התקשרות עמם, אלא פנתה למנהלי בתי הספר. עיון במכתבה של הגב' ריקי נחמיה, אחראית תקשוב מערכת החינוך, מיום 28/06/12, עליו ביקש המערער להסתמך, מעלה, כי זה הופנה, כעולה מכותרתו ומתוכנו, למנהלי בתי הספר ומסר להם מידע, בדבר האפשרות לעשות שימוש בתוכנות פרטיות והאופן שבו תתאפשר טעינת מערכת שעות בית ספרית קבועה מתוכנות פרטיות לתוכנת מנב"ס נט, השייכת למשיבה. אין במסמך זה כדי להצביע על הצעה שהוצעה למערער, לא כל שכן, אין המכתב מצביע על גמירות הדעת הנדרשת, על מנת לתמוך בטענת המערער, לפיה מכתבה של הגב' ריקי נחמיה מיום 28/06/12 מלמד על ראשית ראיה בדבר כוונת התקשרות, לא כל שכן גמירות דעת, להתקשר עם המערער בהתקשרות מחייבת.
61. בהקשר זה מקובלים עלינו אף דברי בית משפט קמא, כי לא הייתה מצדה של המשיבה גמירות דעת להתקשר בחוזה, משום שהסמכות להתקשר בחוזה אינה נתונה לכל עובד ועובד במשיבה, אלא לבעלי תפקיד מוגדרים, וזאת לפי חוק נכסי המדינה, והמערער לא טען ואף לא הוכיח, כי הגיעה אליו פנייה כלשהי, לא כל שכן מאותם גורמים מוסמכים אצל המשיבה, המוסמכים להתקשר עמו בקשר משפטי מחייב.
62. כל שהוכח על ידי המערער בפני בית משפט קמא, כי עלה בידו ליצור קשר עם עובדים טכניים של המשיבה, אשר אכן סייעו בידי המערער מעל ומעבר לנדרש, לצורך מציאת פתרונות לכשלים שנתגלו בתוכנה של המערער וביכולת הממשק בינה ובין תוכנות המשיבה, ואולם, מכאן לא יכול היה המערער להתרשם, כי נתגבשה בינו ובין המשיבה התקשרות משפטית מחייבת.
63. זאת ועוד, לא ניתן להתעלם מן העובדה, כי המערער לא הצביע על חוזה בכתב ו/או אף על טיוטת חוזה בכתב, המלמדים על חיובים הדדיים שבדעת הצדדים להתקשר בהם. אמנם, לא קיימת דרישת כתב, וחוזה יכול להיווצר בעל פה. יחד עם זאת, קשה להניח, שעה שעסקינן במדינה, כי התקשרויות מעין אלה, שהמערער טוען להן, ייעשו בעל פה ולא בכתב. מכאן, שצדק בית משפט קמא בקובעו, כי המשיבה לא פנתה למערער במישרין בשום שלב, על מנת להתקשר עמו בהתקשרות משפטית מחייבת.
64. עוד ובנוסף, עלה מן הראיות שהובאו בפני בית משפט קמא, כי נציגי המשיבה הבהירו למערער לא פעם, כי התקשרות עמו, אף אם היא חנים אין כסף, צריכה להתבצע בהתאם לחוק חובת מכרזים ובאמצעות בעלי התפקיד המוסמכים מטעם משרד החינוך.
65. לנוכח כל האמור, מקובלת עלינו מסקנתו של בית משפט קמא, כי התנהגות הצדדים ואמירותיהם והראיות שהציגו הצדדים מעידות דווקא על היעדר גמירות דעת להתקשר



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

- 1 בהסכם מחייב. דברים אלה היו ידועים למערער בזמן אמת, ונציגי המשיבה אף טרחו
2 ליידע את המערער בכל שלב ובכל הזדמנות, כי חובת חוק המכריזים חלה על התקשרות עם
3 המשיבה.
4
- 5 66. בה במידה מקובלת עלינו אף מסקנתו של בית משפט קמא, כי לא עלה בידי המערער
6 להצביע על מסוימות ההצעה שנמסרה לו, כביכול. ואכן, מכתב משרד החינוך למנהלי בתי
7 הספר, המיידע אותם על האפשרות לשימוש בתוכנות פרטיות, ו/או המכתב במסגרתו
8 נתבקש המערער למסור את פרטי הספק שלו, אינם יכולים להוות תחליף להצעה הכוללת
9 תנאי הסכם מלא ובר ביצוע, המבטא מפגש רצונות בין הצדדים להתקשר עם המערער.
10
- 11 67. במסגרת הערעור ובעיקרי הטיעון שהגיש המערער הקדיש המערער חלק לא מבוטל
12 מטעונו גם לטענה, כי המשיבה השתתפה בצורה לא חוקית ולא הוגנת בתחרות בין חברות
13 פרטיות בייצור תוכנות המיועדות לבתי ספר, תוך ניצול מעמדה כמונופול ומעביד של בתי
14 הספר ותוך פגיעה באינטרס הציבורי.
15
- 16 68. עיון בכתב התביעה המתוקן שהגיש המערער בפני בית משפט קמא מעלה, כי תביעתו של
17 המערער נסובה על עילת תביעה מכוח דיני החוזים בלבד ולא כללה עילה הנוגעת לחוק
18 ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "**חוק ההגבלים העסקיים**"), ו/או לדיני
19 המשפט המנהלי.
20
- 21 69. בית משפט קמא, למעלה מן הצורך, דן בטענה זו של המערער בשולי פסק דינו. מסקנתו של
22 בית משפט קמא לפיה המערער לא הניח את התשתית העובדתית ביחס לטענתו הנוגעת
23 לתחרות בלתי הוגנת ולמונופול מקובלת עלינו. אף אנו סבורים, כי אין כל בסיס לטענה זו
24 של המערער, שעה שעלה מן הראיות כי המשיבה התירה לבתי הספר לעשות שימוש בתוכנות
25 פרטיות ולא כפתה על בתי הספר את השימוש בתוכנות שלה.
26
- 27 70. עוד ובנוסף סבורים אף אנו כי אין בסיס לטענת המערער כי המשיבה מחויבת הייתה לדאוג
28 להתאמת תוכנת המערער לתוכנות המשיבה. נציגיה הטכניים של המשיבה, כפי שעלה מן
29 הראיות, אמנם הושיטו למערער תמיכה טכנית רחבה, ואולם אין בכך ללמד כי קמה
30 למשיבה חובה לבצע את התיקונים בתוכנת המערער ולהתאים את תוכנת המערער או את
31 התוכנות המשיבה באופן שיוכלו להתממשק עם תוכנת המערער.
32
- 33 71. נוסף ונציין, כי אין במסמכים הנוספים שצירף המערער לתיק המוצגים, אשר המערער היה
34 מנוע מלהגישם, שכן אלה לא הוגשו כראייה בפני בית משפט קמא, כדי להביא לשינוי
35 בתוצאת פסק דינו של בית משפט קמא. גם לאחר ששבנו ועיינו במסמכים אלה ונתנו דעתנו
36 לטענות המערער סמוכים ובטוחים אנו שאין בהם כדי להצביע, כי נכרת הסכם בין הצדדים.



בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

29 פברואר 2016

ע"א 35723-08-15 לנצמן נ' מדינת ישראל - משרד החינוך

72. משכך סבורים אנו כי אין יסוד להשגותיו של המערער על פסק דינו של בית משפט קמא וצדק בית משפט קמא, עת שראה לדחות את תביעת המערער על כל רכיביה.

73. נוסף למעלה מן הדרוש, כי למעשה, אף ניתן היה לאשר את פסק דינו של בית משפט קמא, לפי תקנה 460(ב) של תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, הואיל ואין לדחות את הקביעות שנקבעו בפסק דינו של בית משפט קמא, וקביעות אלה תומכות במסקנות המשפטיות, אשר אין לגלות בהן טעות שבחוק.

74. נוכח כל האמור לעיל, אנו מחליטים על דחייתו של הערעור.

75. בנסיבות העניין ולפנים משורת הדין לא ראינו לעשות צו להוצאות ועל צד יישא בהוצאותיו.

76. הגזברות תשיב את העירבון, ככל שהופקד למערער.

77. המזכירות תמציא העתק פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, כ' אדר א' תשע"ו, 29 פברואר 2016, בהעדר הצדדים.

סארי ג'יוסי, שופט

בטינה טאובר, שופטת

יגאל גריל, שופט בכיר
[אב"ד]